

Keil is van meening, dat zulke huwelijken slechts dan met den geest der wet overeenstemmen, wanneer de vreemde vrouwen zich onthielden van den afgodendienst en belijdenis deden van het geloof in den Heere. Hij veronderstelt dit dan ook van de dochter van Pharao.

Bij 1 Kon. 11 merkt hij echter op, „dat de liefde tot vreemde vrouwen op zichzelf nog geen afgoderij was, maar zich nog vereenigen liet met de oprechte vereering van den Heere. Maar zij was toch reeds een klip, waarop het levend geloof en de trouwe afhankelijkheid aan den Heere tenslotte schipbreuk konden lijden.

Keil onderscheidt hier dus tusschen het gemengd huwelijk op zichzelf, en het gevaar voor afgoderij, dat er in dreigt.

Bijzonder streng is het optreden van **Ezra, Nehemia en Maleachi** tegen het gemengd huwelijk.

De reden tot dit strenge optreden ligt in het gevaar, waardoor het uit de halingschap teruggekeerde volk juist toen bedreigd werd. Het gemengd huwelijk wordt schier algemeen. Het volk Israël, de priesters en de levieten staan er aan schuldig. „Ja, de hand der vorsten en overheden is de eerste in deze overtreding.“ (Ezra 9:1, 2.)

Keil (Comm. op Ezra 9) wijst op de toenmalige verhoudingen, waardoor de uitbreiding van het verbod van Ex. 34 en Deut. 7 op nog andere volken als de Kanaänieten tot noodzakelijkheid werd, wanneer men met succes weerstand zou bieden aan het terugzinken in het heidendom van de zich pas uit de Heidenen weer vergaderende gemeente Israëls.

In 9:11 zegt Ezra, dat de Heere het verbod van het gemengd huwelijk had gegeven, „door den dienst Uwer knechten, de profeten“. Hij denkt hier terug aan de uitspraken in Exodus en Deut., die beschouwd moeten worden als door de profeten hun op het hart gedrukt.

De bekeering van het volk blijkt uit de wegzending van de vreemde vrouwen met hun kinderen. (Ezra 9 en 10.)

Tijdens **Nehemia** hernieuwt het volk op dit punt den eed van trouw aan God (Neh. 10:31). Toch vindt Nehemia, bij zijn tweede komst in Jeruzalem, 25 A 30 jaar na Ezra's reformatie, het gemengd huwelijk nog zeer verheerd. Een deel der Joden, waarschijnlijk grensbewoners, is gehuwd met asdodische, ammonietische en moabitische vrouwen. De vermenging gaat zoover, dat de kinderen geen Joodsch meer spreken, maar half asdodisch enz. Ook in de priesterschap is het kwaad weer ingedrongen. Een kleinzoon van den Hoogepriester Eljasib is gehuwd met een dochter van Sanballat.

Nehemia treedt streng op. Hij bestraft de eerstgenoemde Joden, en jaagt den kleinzoon van den Hoogepriester weg. De zonde van den laatste noemt hij „een verontreiniging van het verbond des priesterdoms en der Levieten“ (13:29).

De heilichheid van het Hoogepriesterlijk huis werd er door bevestigd, wijl een Hoogepriester slechts met een jonkvrouw uit zijn eigen volk mocht trouwen. (Levit. 21:7, 14.)

Ook **Maleachi's** houding is scherp, die laat zich verklaren, als we, met Ridderbos, aannemen, dat Maleachi in den tijd van Nehemia heeft geprofeteerd. Hij trad dan op tegen dezelfde verwording, die, volgens Ridderbos, „de geestelijke vrucht van Juda's terugkeer uit Babel dreigde verloren te doen gaan“.

In Hoofdstuk 2:10-12 spreekt Maleachi over het gemengd huwelijk. Hij beroept zich op het Vaderschap des Heeren over Israël, waaruit voortvloeit een gemeenschappelijke betrekking tusschen de Israëlieten. Daarin ligt niet alleen bloedsgemeenschap en nationale eenheid, doch ook de band van het Verbond des Heeren. In verband hiermee noemt Maleachi het gemengd huwelijk „een trouwelooze handelen tegen elkander“. „Een ontwijden van het verbond der vaderen“. „Een gruwel in Israël en in Jeruzalem“.

In vs. 12 komt Maleachi's vloekgebed over het kwaad. Volgens Ridderbos hierin bestaand: „dat geen nakomeling uit zoo'n huwelijk recht heeft deel te nemen aan Israëls burgerlijk en godsdienstig leven“. Een dreiging, die wel is waar in den vorm van een wensch wordt uitgesproken, maar deze wensch vloeit toch voort uit aandrif van den Geest Gods.

Het slot van het rapport kunnen we waarschijnlijk later nog wel geven.

Mozaisch en Romeinsch recht.

Onder dit opschrift schrijft de „Oog-en-Oor-redacteur van het „Algemeen Weekblad“:

In het Septim van „De Gids“ publiceert Mr J. Reitsma een belangwekkende studie over Mozes. We kunnen er slechts enkele regels aan ontleenen.

In zijn bespreking van de Mozaische wetgeving („niet de bescherming van het bezit maar van de menscheit is haar einddoel. Overal zijn aan de heilzucht grenzen gesteld“) vergelijkt de schr. haar met de idee van het Romeinsche recht o.m. aldus:

Het Mozaisch recht gaat wel uit van het privaats bezit, maar alleen als zuiver gebruiksrecht, daar God de eenige Eigenaar is. — — —

Hoeveel nobeler is de Mozaische opvatting dan die van het Romeinsche recht, dat onbepaalde bevoegdheid van den eigenaar kent. Dit laatste is beheerscht door macht; het mozaisch recht kent slechts de gebondenheid aan den eenigen Eigenaar.

Het Romeinsche recht is sterk individualistisch, met het gevolg, dat bezit en bodem allengs in handen van weinigen kwamen. Slavenopstanden als bij de Romeinen waren in de Joodsche samenleving onmogelijk.

Het materialistische, egoïstische Romeinsche recht nu heeft onze hedendaagse samenleving doortrokken.

Na gewezen te hebben op allerlei sociale maatregelen als die inzake de bescherming der slaven en die onttrent rente en woeker, stelt de schr. de vraag:

Is het te verwonderen, dat het hedendaagse fascisme en sterk anti-semitisch en even hevig (zij

het gecamoufleerd) anti-Christelijk is? Niet alleen een vraag van bloed en ras beheerscht de ongebreidelde gevoelens der fascistie; in de kern ligt hier een botsing tusschen het Romeinsch-individualistische en 'Joodsch-Christelijke gemeenschapsgedachte. Het is de strijd tusschen dwang en vrije gebondenheid. — — —

Ook aan schrijvers slotheschouwing over „Mozes' persoonlijkheid en zijn (haar) waarde voor dezen tijd“ kunnen we ons slechts een kort citaat veroorloven:

Niet alleen de waarde van den enkelen mensch heeft door hem haar ontplooiingsmogelijkheden gekregen, ook de gemeenschapsgedachte vindt in hem haar oorsprong.

Noch voor persoonlijkheid, noch voor gemeenschap was, in Egypte, Babylon, Assyrië, plaats. Die kenden slechts den volstrekt heerscher en de rechtloze schare.

In Mozes vinden beide in het Christendom belichaamde idealen: kracht van persoonlijkheid en sterke gemeenschapszin, die in latere eeuwen beurtelings opeenvolgende kultuurperiodes zouden kenmerken, maar ééne bron. Hierin ligt voor het blanke ras (o.m.) zijn onvergankelijke waarde.

K. S.

BOEKBESPREKING

Elckerlyc. Tijdschrift voor Chr. Letterkunde. — Uitg. van Bosch en Keuning, Baarn. Afl. 7, 8 en 9.

Ook deze afleveringen van het jongste Chr. letterkundige tijdschrift staan weer op een goed peil. Het artikel van Martien Beversluis, dat den eisch stelt van verstaanbaarheid van poëzie, raakt een zwak der moderne poëzie aan, waarover een klacht alleszins gewettigd is. Hendrika Kuyper-Van Oordt tikt raak, maar terecht, en op de haar eigene, verzorgde wijze, een bepaald soort romanschrijvers op de vingers, die vooral hun christelijke figuren met vooringenomenheid tekenen. Heel aardig is het artikel, waarin verschillende inwoners van Westkapelle kritiek uitoefenen op het in hun dorp spelende boek „Wier“. Men ziet er uit, dat regionale schrijvers er ook nog wel eens flink naast zijn, maar dat die dorpelingen van literair werk geen kans hebben gegoten. Verder brengen deze afleveringen weer goede bijdragen over plastische kunst, oorspronkelijk werk van jonge prozaïsten en dichters, en een weinig kritiek. Typografisch is het, als steeds, goed verzorgd.

Gr.

H. S.

HERINNERING.

5 Oktober geven wij de kwitanties af voor het abonnementsgeld over den termijn 1 Oktober 1937—31 Maart 1938 (ad f 2,50 + 15 cts incassokosten). In verband hiermede verzoeken wij onzen abonne's, die, teneinde deze incassokosten te vermijden, er de voorkeur aan geven het bedrag te remitteren, dit vóór genoemde datum te willen doen. (Postrekening 36000). OP HET STORTINGS-BEWIJS GELIEVE MEN HET JUISTE ADRES TE VERMELDEN, WAARAAN HET BLAD GEZONDEN WORDT.

Na 5 Oktober dus s.v.p. niet meer giroeren. Dit geeft slechts verwarring en onnodige moeite in onze administratie!

DE UITGEVERS.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Echten: Cand. J. Blauw, hulppred. te Papendrecht en D. J. Scholten, hulppred. te Deventer.

Beroepen te:

Echten (Fr.): Cand. J. Blauw, hulppred. te Papendrecht. Kootwijkerbroek: Cand. L. Berger, hulppred. aldaar. Ommen: J. Koppe te Wageningen. Zaandam (3e pred. plaats): R. J. v. d. Meulen te IJmuiden.

Aangenomen naar:

Kootwijkerbroek: Cand. L. Berger, hulppred. aldaar. Oostkapelle: Cand. A. B. C. Hoiland te Naaldwijk. Zaltbommel: Cand. H. van Minnen, hulppred. te Grouw (Fr.).

Bedankt voor:

Stadscafé: P. Veenhuizen te Soerabaja, thans met verlof hier te lande. Strijen: Cand. A. B. C. Hoiland te Naaldwijk.

Benoemd voor hulpdiensten te:

Kralingen (Rotterdam): Cand. K. J. Kraan te Den Haag.

Intrede te:

Amsterdam: Dr P. G. Kunst. Tekst: Richt. 6:14. (29 Sept.) Ten Post: Cand. J. v. d. Linden. Tekst: Openb. 1:3.

Afscheid van:

Vrijhoeve's Grevelduin-Capelle: P. K. Keizer. Tekst: Matth. 11:30.

Vijfhuizen (Haarlemmermeer): N. Diemer. Tekst: Openb. 3:11.

Theol. Fac. Vereniging V.U.

Met ingang van 25 September is het adres van den Ab-actis der Theol. Fac. Verg. aan de Vrije Universiteit, den heer J. J. van Wageningen, Van Breestraat 111 boven, Amsterdam-Zuid; vacante-adres: Weimarstraat 17, Den Haag.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Alphen a. d. Rijn: C. Smits te Sliedrecht.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Giesendam: M. Helkoop te Utrecht.

Afscheid van:

Vlaardingen: B. van Neerhof. Tekst: 2 Thess. 3:16.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Bergeijk: Cand. N. H. Cuperie te Acquoy. Brakel: J. Cuperus te 's Grevelduin-Capelle. Eemnes-Binnen, Neerlangbroek, Polabroek en Vlist en te Wageningen: Cand. A. Vroegindewij te Waddinxveen. Foudgum: Cand. J. van Leusden te Steenwijk. Herkingen en te Schelluinen: Cand. A. Wijsgerhof, Amersfoort. Meenwen: Cand. H. Jonghebreur te Capelle a. d. IJssel. Noordlaren: A. M. Knottners te Ede. Pingjum-Zurich: J. M. Roelofs te Watergang. Schoondijke: J. A. Swart te Nieuwe Schans. Wijk (bij Heusden): D. J. van de Graaf te Schoonhoven.

Aangenomen naar:

Bergeijk: Cand. N. H. Cuperie te Acquoy. Broek op Langendijk: J. van der Heide te Mimmertsga. Hoornaar (toez.): Cand. G. Samson te Waverveen. Leerbroek (toez.): Cand. J. H. Cirkel te Amersfoort. Schelluinen: Cand. A. Wijsgerhof te Amersfoort.

Bedankt voor:

Groot-Ammer: Cand. A. Vroegindewij te Waddinxveen. Herkingen: Cand. A. Wijsgerhof te Amersfoort. Huizen: B. van Ginkel te Gouda. Uithuizermeeden: C. Warmolts te Hoemse. Wijngaarden en voor Waverveen: Cand. J. H. Cirkel te Amersfoort.

Intrede te:

Leeuwarden: A. Oskamp. Tekst: Psalm 8:5 en 6. Nes en Wierum: Drs H. W. Hemmes. Tekst: Joh. 1:29.

Afscheid van:

Gulpen: J. E. Drost. Tekst: 1 Cor. 3:23. Leerbroek: J. G. van Ieperen. Tekst: 2 Thess. 2:15a, 16 en Niczi: H. Huizinga. Tekst: Hand. 20:32. Oostwold (bij Leek): J. F. Tammens. Tekst: 2 Tim. 4:7. Papendrecht: J. G. Abbrigh. Tekst: Num. 6:23-26. Vorden: C. Reijnders. Tekst: Gal. 1:3-5. West-Terschelling: J. W. van Swigchum. Tekst: Matth. 6:10a en 13b. Wormer: C. J. F. Hopster. Tekst: Handel. 20:32. Zuid-Beijerland: C. v. d. Boogert. Tekst: Joh. 15:5. Zwammerdam: J. van Woerden. Tekst: Jes. 53:1.

Overleden:

K. Engelsma, pred. te Ierseke, 54 jaar. Dr W. Swart, pred. te Beetgum, 58 jaar.

Christelijk Tehuis voor Militairen te Den Helder.

In Juni j.l. mochten wij het heugelijke feit herdenken dat door Gods goedheid, bovengenoemde instelling 60 jaren bestond. Wat een voorrecht en wat een zegen is er in dien roep van jaren genoten door onze jongens van Zee- en Landmacht die ver van hun ouderlijke woning in dienst van H. M. Koninkrijk, toch een tehuis in Den Helder vonden.

Hoe zwaar deze arbeid ook viel aan de Tehuis-ouders en het bestuur, door de zware lasten die op hen drukten, hebben zij in den Naam des Heeren dit werk volgehouden.

De gelegenheid van het 60-jarig bestaan hebben zij aangegrepen om *Christelijk Nederland* op te wekken een gave storten voor dit schoone doel, teneinde het bestuur in staat te stellen een deel der schuldenlast te verminderen door obligaties in te koop beneden pari.

Weet U nog dat deze schuldenlast bijna f 32000.— bedraagt. 8500 circulairen werden verzonden aan Kerkeraden van diverse Kerken of Genootschappen, Jongelings- en Meisjesverenigingen en aan particulieren.

Mogen wij een onthulling doen?

Op deze 8500 circulairen mochten wij 284 antwoorden ontvangen, te weten:

van 114 particulieren,
van 13 Ned. Herv. Gemeenten,
van 8 Chr. Geref. Kerken,
van 78 Geref. Kerken,
van 49 Jongelingsverenigingen,
van 22 Meisjesverenigingen.

Hoewel wij dankbaar zijn voor hetgeen binnenkwam, kunnen wij bij lang na niet ons doel verwezenlijken, daar de meer overschrijvingen op onze rekening slechts uit kleine giften bestonden.

Wij weten dat er tegenwoordig veel wordt gevraagd, maar is er niet één kerkeraad die een collecte kan houden?

De kerkeraad der Geref. Kerk van Den Helder doet dit 6 jaar en kon bij de laatste gehouden een bedrag van f 93,— afdragen, hoewel geen der jongens woonachtig in Den Helder van profiteert, daar uit den aard der zaak ons Tehuis bestemd juist voor hen, die van buiten komen.

Wij doen dan ook bij vernieuwing een dringend verzoek aan Kerkeraden, Jongelings- en Meisjesverenigingen, Particulieren: antwoord ons; doe teat uwe hand vindt om te doen. Verlijdt ons met Uwe gave of collecte en stort het bedrag op rekening van den Penningmeester van het Chr. Tehuis voor Militairen te Den Helder, Gironummer 241934.

Menigeen denkt misschien: „mijn gift is te klein“. Vrees ons is geen bedrag te klein.

Zeikt ons dan Uw bijdrage in postzegels, het zal alles dankbaar worden aanvaard door den penningmeester A. den Hartog Middenstraat 45, Den Helder.

Heden verscheen:

De Dialectische Theologie

DOOR

Dr J. G. FEENSTRA

INHOUD: 1. De Dial. theologie. 2. De historische achtergrond (Naam - Reactie). 3. De karakteristiek (Souvereiniteit Gods - Paradox). 4. De dogmatische consequenties (Bijbel Prediking - Openbaringsgeschied. - Jezus de Christus Praedestinatie - Rechtvaardigmaking). 5. De ethische consequenties (Heiligmaking - Vereenigingsleven). 6. Conclusie.

Belangrijke brochure voor den tegenwoordigen tijd. 56 Pag. — Prijs 65 cent

IN ELKEN BOEKHANDEL
J. H. KOK N.V. KAMPEN

WEET U

dat er een „Ver. van organisten bij de Geref. kerk“ bestaat, die o.a. onze Kerken van dienst bij orgelbouwkunst, tauratie of het beneden van organisten?

KENT U

„Organist en Eredie“ het maandblad, door vereniging uitgegeven, vattende verschillende zame artikelen betreffende kerkzang, orgelspel, bovendien vaak voor van een muzieklijstje.

ZOUDT U

dat blad ook niet w lezen? Het wordt U toegezonden indien U nateur (min. f 250 p. l. begunstiger (min. f 1.— van deze vereniging w

Aanmelding en gratis p nummers bij den 2e secretaris: R. HUIZEN Bilderdijklaan 79, Rijn (Z.-H.).

Medewerker:
Boaman, J.
Galle, K.
Jasperse, L.
Linden, Zeist.
terdam, G.
Dr G. K. S.
Woltega, D.
hoven, Amst.
Mr J. A. de

Alle stukken

Prof. Dr K.

INHOUD: Hoofda
Jona's prediking te
Dr H. H. Kuyper
kerk Niet meer
„Oxford“ en „J
diorama's. Effiat
De Heiland en
klassieke filosofie
— Lit. en Kun
Kroniek: Rond
Week: De Duit
Perschouw. —

HOO

Het verlange
bestond reeds i
Griekenland b
een reiniging
passen op dez
zijn gezonde e
melijk of geest
vondeling gele
door den Staat
mogen met el
wen voor de l
Het lot wees
enkele feestda
a 50 jaar gep
a 40 jaar zou
lijk na de geb
verwijderd, ge
staatswege gr
heilstand is d
schenras door
vidueele waar
geboeren is he
dient te wor
„ideaal“ staat
vidu worden.
Behalve Pl
384—322 v. C
komst een be
zoekt dit te b
huwelijk op
eddel zou wo
moet zijn. D
nemen was v
aangezien de
beide van he
melijk, zedeli
danen. Allee
zaamheid ke
naar het inz
slacht in den
tie van de zie
van zijn den
Wanneer v
toezien, dat
grootgebrach
eerste zorg
voor en wel
verbintenis r
niet in leeftij
ook moeten
ouders staan
als uiterste l
70 jaar is ge
moet bij he
met die tij
verbinding v
oog op kind
1) Ontleend
neec. N. T. v. C